

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط قلم

اخطار :

مسلكمنزه موافق آثار جديده مع المنويه
قبول اورانوز

درج اينده بين آثار اعاده اورانوز

ديده، فلسفه، علوم، حقوق، ادبيات، سياسيات، وباطخاصه كرك سياسى وكرك اجتماعى ومدنى احوال اورشونه اهميه دره بحث ايدر ولهفته ده بر نشر اورانوز.

آبونه بدلى

سنه لى التى آيلنى

ممالك عثمانيه ايچون	۸۰	۴۰	غروش
روسيه	»	۶۰	۳۰۵ روبله
سائر ممالك اجنبيه	»	۱۷	۹ فرائق

صاحب ومؤسسلرى :

ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

قيرله دن مقوا بورو ايله كوندريليس سئوى
۲۰ غروش فضله آلنير

اوچنچى جلد

۱۷ ذى الحجه ۳۲۷ پنجشنبه ۱۷ كانون اول ۳۲۵

عدد : ۶۹

لاتحادو ولا تناجشو ولا تباغضو ولا تدابرو وكونو عباد الله اخوانا
صدق رسول الله الذي هو مبعوث بالاحكام الجلية القرآنية لكافة العباد
بالارشاد الان «الايه ان الله رؤف بالعباد»

عالم اسلام

بومبای دن :

هندستان مکتوبلری

بومبای مسلمانلری : تجارت و معیشت — مساجد — علما [مرهم
بر اثر] — مذاهب [۱ — شیعیان : زویدلر، بهرلر، ایرانیلر؛
۲ — سنیلر : سنی، ناطقی] — لسانه — احوال سیاسی .
« قزان : بیان الحق »

بوندن مقدم : « بومبای » ، هندستان دکل ، بلکه هندستانک بر
قطعه سیدر ، دیمشدم . اوت اوپله در . بلکه ده هندستانک قبوسیدر
دیسهم دها مناسب اولور . زیرا قبودر . بومبای خلقی ده هندستان
خلقینک قبوجیسیدر . البته قبویه و قبوجیلره بیوک اعتبار اولنه من .
بعضاً قبو غایت جسم اولورده داخلنده برشیلر اولمز : فی زماننا بخارای
شریف قبوسی کی . بعضاً ده قبو اوافق اولورده ، داخلنده مجوهرات
کرانبها مخزن بولور . بن شیمدی هندستان قبوسنده بولنیورم . قبو
کوچک دکل ، بلکه غایت بیوکدر ؛ فقط قبوجیلر اوپله دکل ؛ خصوصاً
مسلمانلر ، بومبای مسلمانلری ، هیچ هندستانه بواب اوله حق درجه ده
دکلدر .

هندستان دنیانک اک مقدس بر قطعه سیدر ، دیسه خطا اولماز ظن
ایدرم . بلکه مهبط آدم (ع م) اولدینی جهته بوراسی جنت قبوسیدر ،
سرنیدر . جناب حق خلیفه سنی ابتدا بوراده روی ارضه آفاق
باضیدردی ، شو جهته هندستان کره ارضه مقدس بر قطعه مبارکه در .
البته بویله بر قطعه مقدسه ساکن اهالی حقنده انسان نه قدر ظن
ایدرسه حق واردر . بن شیمدی هندستان حقنده هیچ برشی یازمه جغم .
چونکه هنوز هندستانی کوردمدم . شیمدیلک بن هر نه یازارسم بومبای
حقنده یازمه جغم . بومبایک ده درجه اعمارینی ، فلانی مقدما بر آعرض
ایتمشدم ، شیمدی بومبای مسلمانلری حقنده بعض سطحی معلومات
ویره جکم :

بومبای مسلمانلری ایچنده بیوک سرمایه داران ، تجارت و صنایع
اصحابی واردر ؛ فقط بالنسبه آذر دیمشدم . فی الحقیقه اوپله در ، یک
آذر . بومسلمان قردشلمن عمومیتله دینه جک درجه ده جهاته
اسیر و مألوفدرلر ، هیچ برشیدن خبرلری یوق ، صرتمده یالکیز
برتنک کوملک ، باشند الی التمش روبیه لک ، زنکیلرک یوزره روبیه لک

[۱] بر سرپوش ، یالین آفاق ، اکثری امی ، اوقویوب یازمقده
بیلمز لرمش . معیشتری هیچ محوسیت درجه سنی کچمه مش . پیسلک
ایچنده امرار اوقات ایدرلرمش . اغنیالر خانه سنده آلتون
کمش مجوهرات ایله مزین فقط . یک پیس دولابلر ، آیا قسز موبلیالر ،
قایسز صندوقلر ، سفره مقامنده استعمال ایتدکلیری یاغلی حصیرلر ... تمیز
البسه ایله اوتوره جق بر بولنه ماز ، طبقی بزده کی « چواش » ، « چیرمش »
[۲] خانه لری کیدر . صالونلرنده ایسه لا اقل ایکی اوج ذی قیمت
آویزدرلر ، اون اون بش کرانبها قندیللرده وار . خادم ایله خانه صاحبک
مخدومنی تفریق ممکن دکلدر .

تربیه ایچون مکتب و مدرسه نک آز اولدینی ذاتاً عرض ایتمشدم ،
مع مافیه طبیعت تبدیل اولانه من .

آوروپاده اکمال تحصیل ایتمش معروف بر ذات ایله ترکیا شهیندر
ثانیسی واسطه سیله معارفه پیدا ایتدم ، بو ذات بزنی لوقظه ده دعوت
ایندی . آرابیه بینه رک لوقظه ده کلدک ، یک یه دک ، بو ذات : « بن
هر زمان بوراده ساعت برده یک ییورم ، دیدی ، اکر سزده تشریف
بیورورسه کز ، ممنون اولورم ، بوراسنک یمکی غایت کوزلدر . »
چوق شکر الله بردها بولوقظه ده (۱) کیمه می نصیب ایتدی . لوقظه
دیدیکی ، نرم پترسبورغده آرابه جیلر چایخانه سندن تمیز دکل . لوندردلر ده
تربیه اولنش بر حکیم حاذق معیشتی بویله اولورسه ، بشقه لرنی هیچ
تعریفه حاجت کورمیورم . یالکیز امید ایدرم که انشاء الله هندستان
بویله دکلدر .

بومبایده مسجدرلر چوق اولقله برابر معمور اولدینی ده مقدما
یازمشدم . بومسجدرلرک بعضلرینک ماهیه بش بیکدن سکیز بیک روبیه
قدر واردات وقفیه سی وارمش ، « مسجد جمعه » دیدکلیری مسجدرک
وقفدن وارداتی هر آی یدی بیک روبیه ایمش ، امامنک وظیفه سی
هر آی ایکی یوز روبیه در ، جامع اتصالنده مدرسه سی وار ، کتبخانه سی
وار . هپسی بووقفدن اداره اولنیور . متولیلرک دائره سی مکمل بر
یازنچانه در . بووقفدن انکلیز پولیسلرینه ده خیلی حصه اخراج
اولنورمش . دکل یالکیز بومسجده ، بتون وقفدرده انکلتره مأمورلرینک
حصه سی متولیلر طرفندن تعیین اولنش اولدینی متواتراً روایت
اولنمقده در .

مسجد الجامع [۳] امامی غایت انی وفاضل بر ذاتدر ، اسم عالیلری
عبدالمتم صاحبدر . مکمل انکلیز لسانی ده بیلورمش ، عبدالمتم
صاحب افندی ایله دخی ملاقات ایتدم ، خانه دولترینه ده مسافر
اولدم ، خانه لرنده غایت کوزل ومهم برکتبخانه سی وار ، بوندن ۷۴۳
سنه مقدم یازلمش « صفوة الصفوه » اسمنده کوزل بر اسماء رجال
کتابی وار ، بوندن بشقه تفاسیر ، احادیث وتواریخدن غایت کوزل

[۱] بر روبیه ، اون برغروش اون پاره در .

[۲] قزان اطرافنده فین جنسنه منسوب محوسی بر قومدر .

[۳] جمعه نمازی ده قلنان مسجدرله « مسجد الجامع » دیر .

خیلی تجدید و اصلاح اولنش و هر عقله صیغمز شیرلی مذهبیدن اخراج ایتمه چالشمشلر والا آن چالشمقده درلر . اساس اعتقادلری ده غایت کیزله یورار ، کندیلری صوگ درجه ده متفق و متدین . کندیلرینه مخصوص عامللری وار ، پک بیوک سرمایه داران بهرلر آراسنده موجودمش ، حتی میلیاردرلر قدر معامله اصحابی وارمش . بونلر هپ زکاتلری عامللر واسطه سیله بریره طویللامقده ، کندی آرالرنده علما یتشدیرمه سنه دخی اهتمام ایتمکده درلر . بومبایده غایت جسیم ، غایت منتظم مکتبلری وار . مکمل ادبیات عربیه وانکلز لسانی تعلیم اولنمقده در . بهر علما سی آراسنده مکمل عربی تکلم ایدر آدمز اولدینی کبی ، مکمل انکلز لسانی تکلم ایدر آدمز کثرتله بولنورمش ، هندستان مسلمانیلر آرسنده بهرلرک استقبالی ایله رقابت ایدمک یوقدر . بونلر فقهلری ده خیلی تبدیل ایتمشلر ، نگاه متعه فلان تحیم اولنمشدر . (دعائم الاسلام) نام یکی تألیف اولنش بر کتابلری واردر . بوندن ماعدا (اخوان الصفا) و (روضة الجنان) نام کتابلره زیاده اعتبار ایدرلرمش ، بونلر آراسنده اتحاد اسلام فکری مروجلری ده وارمش .

صوکرده شیعیلردن ایرانیلر کلیر . ایرانیلر ایچنده اهل ثروت آز ، یالکیز شیرازیلره منسوب برقاج عائله واردر : حاجی عبدالرحمن حاجی زین العابدین و نمازی زاده عائله لری ، بونلر غایت کوزل ، کبار عائله درلر . بونلر هیچ بر جهته بومبای اها لیسنه قیاس اولنه مز ، بونلرک خانه لری دخی آوروپالیره رقابت ایتمکده در ، واپورلر ، فلان ، غایت بیوک معاملهلر هپ بونلر آرسنده در . بونلردن بشقه ایرانیلر آراسنده اهل ثروت اولدینی کبی اهل معرفت ده آذر .

شیمدی بن شیملرک بشقه قسملری ترک ایدمک ، بزم سنی لره نقل کلام ایدمک . بزم سنی لر عمومیتله ایکی بیوک قسسه تقسیم اولنیورلر : « میمنی ، ناطلی » تعبیر اولنیورلر . میمنی لر ایچنده اهل ثروت و بیوک سرمایه داران موجوددر ، بونلر عمومیتله حنفی و اسلامیتلری ده مؤلفات قلوب درجه سنده در ، فقط بونلر آراسنده اهل علم هیچ یوقش . علمه رغبتلری ده یوق ، جهالته آلیشمشلر . پک چوق مسجد بنا ایدرلرمش ، اوقاف لری فلان چوقدر . معیشتلری هان هان مجوسیت درجه سنده در . بونلرک کندی آرالرنده اتفاق یوق ، ایکی یه آیرلشاردر .

ناطلی لر ایسه عمومیتله شافعی اولوب بونلرک آرالرنده اتفاق وار ، خیلی وقفلری وار . لکن پک اوقدر ترقی یه اهتماملری یوقدر .

عموما هندستان خلقتده لسان رسمی « اوردو » لسانی در ، فقط تجار آراسنده مستعمل اولان لسان و خط ، کوجراتی در ، بومبای خلقت عمومیتله کوجرات خطی استعمال ایدرلر ، حکومت ده کوجرات خطنک ترویجده معاونت ایتمکده در . مکتبلر ده عمومیتله کوجرات خطی جبراً تعلیم اولنیورمش . انکلز لسانی دخی شایع اولنش . بزده روس لسانی کبی اوقومیوب انکلزجه بیلنلرده پک چوقدر .

کتابلریده واردر ، بوذات محترم یکریمی یدی سنه در مسجدالجامع ده خطیب ایمش . عموم هندستان خطیلری خطبه لرنده سلاطین آل عثمان نامی ذکر ایدرلرمش ، لکن سبب نه در بیلنمیور ، عبدالمنعم صاحب سلطانلر نامی ذکر ایتزمش . بن ده برجه ده بولندم ، ذکر ایتدی . سینی صورمه لزوم کورمدم ، زیرا ظاهر ایدی .

بومبای علماسندن برچوق ذوات کرام ایله ملاقات ایتدم . اعیان بلده دن بعض ذوات کرامک خانه لرنده مسافر اولدم . علما عمومیتله اولو منزله سنده . کندیلری ده بونی اعتراف ایتمکده درلر . فقط داخل هندستانده اصحاب حمیت دینی و ملیه اولدینی سویلدیلر . بناء علیه بن دخی شیمدیلاک کندی تسلی ایتمکده ، و بن قریب هندستان علماسیله ملاقاتی ارزو ایتمکده می . شو آرهلق پنجاب علماسندن ده برایکی ذات محترم بومبایه کلدیلر . برینک اسمی جان محمد صاحب ، غایت ای برذات محترم ایمش . برقاج دفعه لر صحبت ایله استفاده ایتدم ، عصر مزده هندستان علماسی اکابرندن دیه جک اولورسه ق خطا اولماز ظن ایدرم . آرامزده جریان ایدن مسئله لریده صره سی کلنجه قارئین کرامه عرض ایدرم .

دیگری کوهات بلده سندن مولوی حافظ کریم بخشی صاحب . بو ذات دخی خیلی احوال زماندن خبردار بر آدم ایمش . بونلره باقیرسه داخل هندستانده آدم اولدینی مأمولدر .

بوندن ماعدا عبدالمنعم صاحب خانه سنده اون برجله بر کتاب کوردم . بو کتابک هر جلدی اورته قطعده آلتش (فورمه) دن عبارتدر . عموم علماء اسلام مصنفلرینک اسملری جمع ایتمش ، عربی العبارة غایت مهم برادر . بو کتاب دخی هندستانده علمانک وجودینه لسان حال ایله شهادت ایده بیلور . زیرا اوپله بر کتاب که نظیری دخی سبق ایتهمشدر . بو کتاب صاحبی عن اصل هندی اولوب ترک بلده سندندر . اسمی محمود حسن حال صاحب ، شهرتی مجلی خان صاحب ایمش .

شیمدی بومبای خلقت حقنده بروجه آتی بر تقسیمات کندی آرالرنده شایعدر : شیعیلردن ابتدا خوجه لر . بونلر آراسنده اهل معرفت و اصحاب رتبه ، حتی رتبه بالا اصحابی ، یعنی ولایت مجلسی مستشارلری دخی واردر . خواجه لره اهل ثروت آز و کندیلریده آلآن ایکی فرقه اولمش ، بونلردن بر فرقه آلآن اثنا عشریه چیقمش اسکی آغاخان مذهبی ترک ایتمشلر . آغاخان مذهبده نماز و اوروج بر آدمک « عفو ایتدم » دیسیله عفو اولنورمش . آلآن اثنا عشریه لر نماز قیلار ، اوروج طوتارلرمش . بونلرک کندیلرینه مخصوص محله لری ، مکتب و مدرسه لری وار . مکتب و مدرسه لرنده انکلز و کوجرات لسانلرینه زیاده اهتمام اولنورمش .

ثانیاً : بهرلر (بورا) . بونلر ده شیعی اسماعیلیه مذهبلی . رئیسلری صوت بلده سنده داود بهائی صاحب ، که بهرلرک بتون اموری بو آدمک ید اداره سنده در . بهرلرک مذهبلی

کنجبل آراسنده اوقویانلرده خیلی کورلمکده در. مع مافیه اصول دفتری و معامله تجاریه هب کوجراتی در. غزته لرا اکثری کوجراتی، محاوره عمومیتله اوردو لسانی در.

فارسی عربی بیلنلرده بولنیور. بن شیمدی بومبای اهالیسی حقنده بو قدرله اکتفا ایده جکم، بوندن بشقه پک چوق پراکنده مذهب اصحابی بولنیورسده شیمدیلک آنلر حقنده سکوت ایدوب، عمومیتله هندستان خلقنک معیشت سیاسیسه عطف نظر ایده جکم:

انکلتزه حکومتی هر نه قدر حر و سربست بر حکومت ایسه ده، هندستان خلقی حقوق سیاسیهدن محرومدر. عمومیتله اهالی حکومتک اداره سندن ممنون دکل، خصوصاً دوغریدن دوغری به انکلیز اداره سنده اولانلرک معیشتلری مضایقه ده اولوب هر نوع حقوقدن محروم اولدقلرینی شیمدی حس ایتشدر. بر قاج سنه لردر اروپا محافل سیاسیسه دخی فریادلرینی ایرشدر مشلر. بالخاصه بنغاله جهتلرنده فک رقاب طرفداری یوما فیوما آرتقمده ایمش، بعض حرکتلرده کورلمکده در. حکومت شو سببه مبنی شدتلی تدابیر اتخاذا ایتش، غزته لری تحت تهدیده آلمش، بعضلرینی قاپاتمش، بعض محررلری حبس ایتش، اصحاب نفوذی دخی جزئی بر اتهام ایله محبسره دولدر مقده در. بو، اسکی بر شی اولیوب خیلی زماندر دوام ایتکده ایمش، حتی بوندن بر قاج سنه مقدم علماء بنامدن مولانا الفاضل حسن صدیق جنابلری دخی حبسه خانه ده ترک حیات ایتشدر.

ایشته یکرمنجی عصرک حکمت سیاسیسه سی! فقط بومبای اهالیسی، خصوصاً مسلمانی مسائل سیاسیهدن کلیاً محرومدر. عن قریب انکلتزه حکومتی هندستانه ریفورمه (ملی قیافت) اعلان ایده جکی متواتر روایت اولنقمده در. مسلمانلرده کندیلرینه اعتماد ایده مدکلرندن ریفورمه نک عکسنه حرکت ایتکده درلر، حکومت ده بالطبع مسلمانلره تشکر ایده جکی شبهه سزدر.

بن بو خصوصلری تحقیقات لازمه دن سو کرام فصل صورتده عرض و بیان ایده رم: شیمدیلک بو قدرله اکتفا ایدرم.

«بومبای» عبدالرشید ابراهیم

بخارادن مکتوب:

جوجقلر مرکز باعث فیض و کالاری، بادی ترقی و تعالیلری اولان مکتب جدید، علما نامنی طاشیان برطاقم جهلانک اثر تعصبلری اوله رق، مفتی اکرام حضرتلرینک سعی و غیرتلرینه رغماً قوش بیکی وقاضی کلاک طرفندن ده بالمجبوریه رضا کوسرتیلرک، حضرت امیر عودت ایتدکن صکره عرض واستیدان اولنق شرطیله، موقتاً قیادلش ایدی.

بوصره ده بخاراده بولونان روسیه اسلاملرینک (یعنی تاتارلرک) کندولرینه مخصوص اولان اصول صوتیه مکتبلری ده قیادلریده ده تجار معتبرانندن نظام الدین افندی ثابتفک همت و غیرتی سایه سنده

تکرار کشاد اولندی والیوم او مکتبده درسلم منتظماً دوام ایتکده در. شوالک اونجی کونی، حضرت امیر یالطه دن عودت بیوره رق اریکه امارتلی اولان «کرمینه» قصبه سنده آرامگیر اولدقدن صکره بروجه معتاد قاضی کلان جنابلری، حضرت امیر غیبوتلری اثناسنده وقوعه کلان حادثاتدن و مکتب مسئله سندن طولایی بیوک باختلاف و منازعه حصوله کلوب صاحب حمیت مفتی اکرام ایله اوکا تبعیت ایدن ده، برمفتی دن ماعدا قالان اون دانه سی مکتبک حرمتنه فتوا ویردکلرینی، مفتی اکرام ایسه بالعکس بو مکتبک بخاراده تأسیس و تکثیر اولماسنک لزوم و وجوبی متعدد ادله عقلیه و نقلیه ایله اثبات ایتدیکنی عرض ایدوب فتوالری ده برابر تقدیم ایتدی.

لکن حضرت امیر طرفندن قبول ویا ردینه دائرالی یومنا هذا هیچ بر جواب صریح، هیچ بر فرمان قطعی صادر اولمادی.

بوتارینخدن بر قاج کون صکره متعصین فرقه سی رؤساسندن اولان مفتی محمد رازق ایله اعلم غیاث مخدوم بالاشترک مفتی داملا اکرام حضرتلرینک علیهنده برطاقم تصذیعات و تزویراتی مشتمل بر شکایت نامه تقدیم ایدرک داملا اکرام جنابلرینک عزل و طرد اولماسنی استدعا ایتدیلر. اولنرک بو استدعالرینه قارشیده حضرت امیر سکوتله جواب ویردی.

بو ائشاده استانبولدن قوش بیکی ایله پروانه جی جنابلرینه برر مکتوب کلش پروانه جی [۱] کنسیدینه کلن مکتوبی حضرت امیر کوسترمیش، دیه ایشتنک. لکن بو مکتوبلرک مندرجاتی بزجه مجهول اولدینی کی کیمک طرفندن کوندردلکی و حضرت امیرک نه جواب ویردیکی ده معلوم دکلدر. ینه شو کونلرده قاضی کلان جنابلری اعلم غیاث مخدوم ایله مفتی محمد رازق دعوت ایدوب اولنره: «کشاد اولسان مکتبی بر درجه قیادتق، سزلرک دیدیکلر اولدی. شمدی ایسه استانبولدن اصول تعلیم کوروب کلن حامد خواجه و عثمان خواجه افندیلرک تحت اداره لرنده یکیدن بر مکتبک کشاد اولماسنه مساعدیه ویرم، سزده تجویز ایدیکز. زیرا بزم بو عمره و منفعتی آشکار اولان اصول صوتیه ایله تعلیم ایتنه ک حرمتنه فتوا ویرمه مز حقه قارشو صرف برینی و عناد دیمک اولدیفندن بتون مطبوعات اسلامیه بزلری تلغین و تقییح ایتکده ویرده بزم بو حرکتیز کندی کندمزک جهالتیزی میدان قویه رق اعلان ایتککلرزدن بشقه برشی دکلدر» دیمش ایسه ده، بو ذالتر: «بز بر حیات ایکن تجویز ایده مه یز. زیرا بر کره حرمتنه فتوا ویردکن صکره قولزدن رجوع ایلککلرزد بزم شانزه شین و عاردر. اولسه اولسه بزم و فاقمزدن صکره کشاد اولنه بیلیر» دیه جواب ویرمشلر.

برده قوش بیکی، رئیس: «شمدی سز مکتبک کشاد اولماسنه مساعدیه ایدیکز. زیرا بزلر انتظامدن بسبتون محروم اولان مکاتب ابتدائیه مزی منتظم و مفید برشکله افراغ خصوصنده بو قدر تعصب و تعند کوسترمکله بتون اهالی اسلامیه نک لغت و نفرتلرینه باعث اولدق، رسوای عالم اولدق، مطبوعات هر کون علیهمزده بر چوق